

Տ. ԱՐՇԱԿ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԻ ՔԱՐՈՉԸ
ԽԱՉՎԵՐԱՑԻ ՏՈՆԻՆ Ս. ԳԱՅԱՆԵ ՎԱՆՔՈՒՄ ՄԱՏՈՒՑՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(Սեպտեմբերի 15, 2024 թ.)

Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

«Այլ ինձ՝ քա՛ն լիցի պարծել, բայց միայն ի խա՛ն
Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի»

(Գաղ. 2. 14):

Քույրեր՝ եւ եղբայրներ,

Այսօր սպասված օր է՝ Տիրոջ Սուրբ Խաչի Վերացման տոնը. իրադարձություն, որն առանձնակի ջերմություն ու ներշնչանք է հարուցանում հոգեւոր եւ ազգային մեր կյանքում:

Այս օրերին համընդհանուր հանգստություն ու սրբություն է, կարծեք, իջնում մարդկանց հոգիներին: Սուրբ Խաչի Վերացման այս տոնին մեր մտքերը եւս վերանում են դեպի երկինք, մեր հայացքները՝ մխրճվում պատմության խորքերը. վերապրում ենք Սուրբ Խաչի նվիրագործման սուրբ հիշատակները:

Շուրջ 2000 տարիներ առաջ էր, երբ հեթանոսաց Առաքյալ Պողոսը Փոքր Ասիայի Գաղատիա քաղաքի նորադարձ քրիստոնյաներին ուղղած իր նամակում անվիճարկելի համոզվածությամբ հայտարարում է. «Քանի լիցի, որ ես պարծենամ այլ բանով, քան միայն մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի խաչով, որով աշխարհը խաչված է ինձ համար, ես էլ՝ աշխարհի համար» (Գաղ. 2. 14):

Աշխարհի մարդկանց համար խիստ տարօրինակ է Պողոս Առաքյալի պարծանքը: Ինչպես կարելի է պարծենալ փայտե գործիքով: Հին աշխարհում հույները պարծենում էին իրենց արվեստով ու գիտությամբ, հռոմեացիներն իրենց խիզախությամբ ու հզորությամբ, մինչդեռ քրիստոնյաների համար պարծանք դարձավ ընդամենը Խաչը. մի գործիք, որ ծառայում էր ընդամենը մահվան դատավճիռներ իրագործելու համար:

Այն, անհաղորդ մարդկանց տարօրինակ է թվում Քրիստոնյաների հաշի պարծանքը: Իհարկե, տարօրինակ կթվա, եթե Տիրոջ խաչելության եւ մահվան պատկերները հասկացվեն որպես պատմական լեգենդի դրամատիկ դրվագաշարեր, մինչդեռ հաշը այն ամենն է, ինչ բնութագրում է Քրիստոնեությունը: Խաչն ամբողջացնում է հանուն մարդկության Աստծու Որդու անմեկնելի զոհաբերությունը: Սուրբ Խաչն Աստվածորդու տառապանքն է, Նրա չարչարանքները, Նրա կրած կամավոր զրկանքներն ու նվաստացումները, Նրա մահը եւ, վերջապես, Նրա Հարությունը:

Այսպես է, որ Քրիստոնյայի կյանքը հաշի ճամփորդություն է, Քրիստոնյայի կյանքը անհոգնաբեկ նմանություն է Քրիստոսի կերպարին: Չկա հաշ՝ չկա Քրիստոնեություն, չկա հաշի ճանապարհ՝ չկա քրիստոնեական կյանք:

Քույրեր եւ եղբայրներ,

Մենք ամենքս թերանում ենք առ Խաչն մեր ճամփորդության մեջ, մեզ ծանր է թվում մեզ վիճակված բեռը, մենք կքում ենք Աստծու եւ մարդկանց հանդեպ մեր սերն արտահայտելու հանձնառության ներքո: Տկարանում ենք ու ընկրկում, քանի որ փշոտ է հաշի ճամփան: Այն ընդգրկում է մեր կյանքի բոլոր ոլորտները, այն փոխզիջումներ չի՝ ճանաչում. Քրիստոսի հաշով պիտի շաղախված լինեն մեր մտածումները, հունցված՝ մեր խոսքերը, եւ դրոշմված՝ մեր գործերը:

Դժվար չէ՝ արդյոք հաշը դարձնել առանցք մեր մտքի, մեր խոսքերի ու գործերի: Արդարեւ, դժվար է, չափազանց դժվար: Աղոթախոս Նարեկացին անգամ իր ողջ սրբության եւ աստվածաշնորհության մեջ խոստովանում է.

«Չեմ դադարելու դարձյալ դատելուց դատապարտյալիս,
եւ փարկոճելու անձս հանցապարտ դառն խոսքերով,
Իբրեւ չարագործ անհամոզելի, փրկությունից զուրկ...»

Ս. Գրիգոր Նարեկացի,

Մատյան ողբերգության, (Բան է.)

Սրբության առջեւ մեղապարտի զինաթափվածության նույն հառաչանքով է Աստծուն դիմում նաեւ Ներսես Շնորհալի Սուրբ Հայրապետը՝ խոստովանելով սեփական մեղքերը.

«Քննող գաղտնյաց, մեղանչեցի Քո առջեւ կամա եւ ակամա, գիտությունս եւ անգիտությունս, թողություն շնորհիր մեղավորիս, քանզի

ծնունդիցս մինչեւ այսօր մեղանչել եմ Աստվածությանդ առաջ իմ զգալարաններով եւ մարմնիս բոլոր անդամներով», (Ս. Ներսես Շնորհալի, Հաւատով խոստովանիմ, (Ը. 8):

Լինել խաչի ճամփորդ՝ չի նշանակում լինել հրեշտակ եւ կամ անմեղ: Լինել խաչակիր՝ չի նշանակում ունենալ մաքրամաքուր անցյալ ու անարատ համբավ: Լինել խաչի ճամփորդ՝ նշանակում է լինել մարտիկ մեղքի դեմ պայքարում, նշանակում է երբեք չհամակերպվել մեղքի ու հանցանքի հետ, նշանակում է ամեն օր ու ամեն ժամ ջանալ ձերբազատվել մեղքի, հանցանքի պատանդառնությունից, նշանակում է ընկնելուց հետո միշտ ձգտել վեր կենալ, կքելուց հետո ուղղել կորացած մեջքը, մեղանչելուց հետո չմթազնել սուրբ դառնալու տեսիլքը:

Համակերպվել մեղքի ու սխալի հետ՝ նշանակում է կորցնել դեպի խաչ տանող ճամփան: Համակերպվել մեղքի ու սխալի հետ՝ նշանակում է խփել սեփական դագաղի վերջին ու վճռական մեխը: Աստված մեզ չի դատապարտելու միայն նրա համար, որ մենք մեղավոր ենք: Մենք դատապարտված ենք լինելու միայն մեկ պատճառով՝ որ չենք ձգտել հաղթահարելու մեղքը, չենք ջանացել ընթանալու խաչի ճանապարհով, մեղքից հրաժարման ճանապարհով, մաքրագործման ճանապարհով, եւ վերջապես չենք ջանացել ընդառաջ գնալու Աստուծու շնորհին, որով կարող էինք միայն սրբանալ ու փրկվել, ինչպես ասում է նույն Առաքյալը. «Փրկությունը ձեզնից չէ, այլ Աստծու պարգեն է» (Եփես. Բ. 8):

Քույրեր եւ եղբայրներ,

Մեր ժողովուրդը դարեր շարունակ խաչի ճամփորդ է, նրա երկարատեւ ճամփորդությունը ուղեկցվել է ճակատագրական փորձություններով՝ այնպիսի մարտահրավերներով, երբ անհնարին է թվացել անգամ կյանքի շարունակությունը: Փառք Բարձրյալին՝ հակառակ բոլոր փորձություններին՝ մեր խաչի ճամփան շարունակվում է նաեւ 21-րդ դարում: Մենք շարունակում ենք պայքարել մեղքի ու սպառնալիքների դեմ, դիմակայել գոյաբանական վտանգներին: Թվում է, սակայն, թե մոլորվել ենք մենք խաչի ճամփորդության մեջ: Թվում է, թե այլեւս խաչը չէ, որով պարծենում ենք մեր կյանքի ճանապարհին:

Կենդանի Աստծու պաշտամունքը փոխարինվում է մարդկանց հանդեպ երկրպագությանը, հոգին խոնարհեցվում է մարմնի առջեւ, ինքնությունը զոհաբերվում է բարեկեցությանը, ազատությունը՝ դարձվում պատրվակ ամենաթողության, եւ աթոռապաշտությունը անփույթ ու անարվեստ ձեռ-

նածուծյամբ փաթեթավորվում հայրենասիրությունյամբ ու սկզբունքայնությունյամբ: Սա չէ՝ հաշի պարծանքը, սա չէ՝ հաշի ճանապարհը:

Սա ճանապարհն է ինքնառնչացման, սա ճանապարհն է ինքնաաստվածացման ու ճանապարհը՝ կռապաշտություն: Անհնար է գտնել Աստծուն՝ առանց հաշի ճամփան բռնելու: Անհնար է ճանաչել Քրիստոսին՝ առանց խաչելությունը վերապրելու: Անհնար է հասնել երջանկության՝ առանց Աստծուն ձգտելու: Երջանկությունը դրախտի վերհուշն է աշխարհային կյանքում: Հնարավոր չէ հասնել երջանկության Աստծուն ու սեփական ինքնությունն ուրանալու ճանապարհով, հնարավոր չէ երջանկության հասնել ամենօրյա խարդավանքներով ու բռնություններով, այլոց նկատմամբ առավելություն հաստատելու մոլուցքով:

Քույրեր եւ եղբայրներ,

Մենք կոչված ենք համերաշխության, կոչված ենք միաբանության, բայց այնպիսի համերաշխության ու միաբանության, որի ամրոցի աշտարակներին ծաղկում է հաշը եւ երկրպագվում հաշյալը: Զկա համերաշխություն՝ առանց հոգեւոր, բարոյական ու գաղափարական ընդհանրության: Երբ Համերաշխությունն ու Միաբանությունը նոսրանում են եւ սերը ցամաքում, ծնվում է Հանդուրժողականությունը. մի բան, որ անսեռ է եւ անգույն, Հանդուրժողականությունը, որ եղբայրն է Անտարբերության, բայց անպատկառ համառությունյամբ ձգտում է բազմել Սիրո գահավորակին:

Հաշի ճամփորդը անհանդուրժող է մոլության հանդեպ, անհանդուրժող վնասարարության եւ հայրենաքանդումի հանդեպ: Արդ, վերադառնանք հաշի ճանապարհ, մարտնչենք մեղքի ու հանցանքի, ոչնչացման ու արհավիրքի դեմ: Խաշը դարձնենք մեր պարծանքն ու պատվարը, հրաժարվենք մահաբեր դեղատոմսերից, ձերբազատվենք պարտադրվող կեղծ ընտրություններից: Խաշի հանդեպ հանձնառությունն ու պատասխանատվությունն են քրիստոնյայի կյանքի առանցքը: Այսպես պիտի ապրենք մեր կյանքը, եւ, ձայնակից մեր սրբազան հայրերին, Պողոս Առաքյալի նման ի լուր աշխարհի հայտարարենք. «Քա՛վ լիցի, որ մենք պարծենանք այլ բանով, քան Մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի խաչով»:

Շնորհք, սէր եւ խաղաղութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եղիցին ընդ ձեզ, ընդ ամենեւեանդ. Ամէն:

